

כתיבה: ציפי פרידקין
עריכה: עליזה ז'זק

ז'ליון מספר 2
שנה שמיני
18 פברואר 2010

דו"ח דו-שבועי ירקות

משרד החקלאות ופיתוח הכפר היחידה לחקר שווקים

הקריה החקלאית, דרך המכבים ראשון לציון, ת"ד 30 בית דגן 50250, טל' 03 9485479, פקס' 03 9485810, e-mail: tsip@moag.gov.il © כל הזכויות שמורות, טל"ח

קליק ואת/ה בפנים...

את הגיליונות הקודמים ניתן
להוריד מאתר האינטרנט בכתובת:

http://www.moag.gov.il/agri/yhidotmisrad/reshut_techun/heker_shvakim/all_rep/veg_rep/default.htm

כדי לקבל את הדו"ח בדואר האלקטרוני העברי/ את
dianal@moag.gov.il מזכירות היחידה:

תודה!

דו"ח זה... (3 עמודים)

בדו"ח זה מגוון ידיעות על הנעשה בשוקי היצוא החשובים לירקות מישראל.

קריאה מהנה!

אזהרה:

החומר המובא בדו"ח נאסף ממקורות מידע שונים. היחידה לחקר שווקים אינה יכולה להבטיח שהמידע המסופק מדויק ואינה אחראית כנגד תביעות כלשהן בגין השימוש בו.

אנדלוסיה: פגיעה בענף החקלאות

הארגון החקלאי של מחוזות קסטיליה ולאון בספרד (Asaja) העריך כי לענף החקלאות במחוזות אלה נגרם נזק בשווי 930 מיליון אירו מפעמי מזג האוויר החמורים ביותר ב-50 השנים האחרונות. היקף הנזק לחממות ולמבנים נאמד ב-390 מיליון אירו, הנזק לתות השדה נאמד ב-60 מיליון אירו ונזק בהיקף של 18 מיליון אירו הוסב לגידול ירקות החורף.

בתקופה שמה-15 בדצמבר 2009 ועד ל-15 בינואר 2010 ירדו באנדלוסיה 500 מ"מ גשם, כמות המשתווה למוצק השנתי. עיקר הנזק נגרם לגידולים הנמצאים בשיא הקטיף, דוגמת זיתים, הדרים, ירקות חורף ותותי שדה. עשרות אלפי דונמים הוצפו בעקבות עליית הנהרות על גדותיהם.

מקור: Valenciafruit, 26.1.2010.

מורסיה: נזקים לגידול עגבניות

הקרה ששרה במחצית הראשונה של ינואר 2010 באזור מורסיה בספרד הסבה נזקים למרבית שטחי גידול ירקות החורף, כולל עגבניות וארטישוק. הקרה גרמה לאובדן של 300,000 טון תוצרת טרייה במחוז, בעיקר ירקות חורף, סדר גודל של כ-60% מהגידול. מתוך כך, היקף הנזק שנגרם לעגבניות נאמד ב-7,790 דונם, בשווי כספי של 9 מיליון אירו.

מקור: Fruitnet, 19.1.2010.

צרפת: הדגשת מקור יצורם של פירות וירקות

מזכיר המדינה הצרפתי לענייני מסחר הכריז בשבוע שעבר (שבוע מס' 6) על צו המבטיח שימוש בתווית ברורה לציון מקור יצורם של פירות וירקות.

האיחוד האירופי: עליה ביבוא הירקות ממדינות הים התיכון

בחודשים ינואר עד ספטמבר 2009 הסתכם יבוא הירקות לאיחוד האירופי ממדינות הים התיכון (אלג'יר, מצרים, ירדן, ישראל, לבנון, מרוקו תוניס ותורכיה) ב-1.6 מיליון טון, גידול של 3.2% בהשוואה לנתון המקביל משנת 2008.

הגידול ביבוא העגבניות

לאיחוד, ממדינות אלה, נאמד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 ב-27%. יבוא הפלפלים ממקור זה גדל ב-16%. מרוקו היא יצואנית הירקות הגדולה ביותר לאיחוד האירופי, מבין מדינות הים התיכון, ומהווה 33% מהיבוא האירופי. תורכיה היא מקור היבוא השני בחשיבותו בקבוצת מדינות זו (29%) ולאחריה ניצבות ישראל (18%), מצרים (16%), תוניס (3%), ירדן (1%), אלג'יר ולבנון.

מקור: Greenmed, 8.2.2010.

מרוקו: תכניות להגדלת היצוא

איגוד יצרני הפירות והירקות המרוקני (APPEL) מתכנן לייצא בחודשים ינואר - מרץ 2010 כמות כוללת של 300,000 טון עגבניות, מלפפונים ופלפלים. כמות זו היא בדרך כלל הכמות השנתית המיוצאת ממרוקו לארצות האיחוד האירופי.

מקור: Fructidor 26.1.2010.

צרכנות: ריבוי השימוש במותגים בתוצרת חקלאית טריה

המסחר במוצרים טריים נתון בשני העשורים האחרונים תחת לחץ כבד מצד הלובי האתי והסביבתי, עובדה שהביאה למיתוג ייתר של המוצרים. טביעות רגל פחמניות, אינדיקטורים לשיטות גידול חקלאיות, מותגים גיאוגרפיים, מסחר הוגן, מוצרים אורגניים, אלה רק מקצת מהתוויות המתחרות על תשומת לבו של הצרכן.

בעבור התוצרת הטריה קיימת עדיין הזדמנות להגדלת הביקושים בקרב ציבור הצרכנים באמצעות יצירת קשרים מסחריים בין הספקים לסוחרים, המבוססים על היבטים סוציאליים וסביבתיים של הגידול (דוגמת מותג הבנות "צ'יקיטה" ועבודתם המפורסמת בברית יערות הגשם, שזכתה בינואר האחרון בפרס בקטגוריית חקלאות בת קיימא).

מקור: Fruitnet, 3.2.2010.

גרמניה: מאגר מידע משותף לחומרי הדברה במסחר הקמעוני

מספר רשתות סופרמרקטים גרמניות מעוניינות בפיקוח טוב יותר על שאריות חומרי הדברה בירקות ובפירות. לשם כך תשקנה הרשתות Globus ו-Edeka, Kaiser's Tengelmann, Rewe, Metro, Tegut מאגר מידע משותף אשר מתוכנן להביא להבנה טובה יותר של הנושא, ויוכל לשמש בסיס לביצוע ניתוח סיכונים והערכות. הקמעונאים מעוניינים לוודא כי החריגות בשאריות חומרי הדברה לא גדלו, כמו גם לצמצם את חשיפת הציבור לחומרים.

מקור: Freshfel press review, 8.2.2010.

רוסיה: השוק הקמעוני נותר בין האטרקטיביים בעולם

PMR, מכון מחקר הבריטי-אמריקני שבסיסו בפולין, דיווח לאחרונה על ההתפתחויות בשוק הרוסי הקמעוני ונתן הערכתו לשנים 2010 - 2011. לפי הדו"ח החמיר המשבר הכלכלי העולמי את בעיותיו של השוק הרוסי הנובעות מייעילות נמוכה ומשירות באיכות לא מספקת. הקמעונאים נאלצים לכן להתמקד יותר בנושאים הקשורים לאיכותם של המוצרים, ולניהול והגדרת קונספציות שיווקיות.

יחד עם זאת, נותר השוק הקמעוני הגדול ברוסיה אחד מהשווקים האטרקטיביים בעולם והתעשייה הקמעונית במדינה היא עדיין אחד המגזרים המבטיחים בכלכלה הרוסית.

על-פי נתוני הדו"ח הסתכם מחזור המכירות של השוק הקמעוני ברוסיה ביותר מ-500 מיליארד דולר בשנת 2008. קצב הגידול השנתי של השוק נאמד ב-28%. ביטחונם של הצרכנים בשוק שוקם מאז הרבע השלישי של שנת 2009.

מקור: Freshplaza, 14.1.2010.

מעתה, כל תווית מחיר בנקודות המכירה בצרפת תידרש לציון ארץ/אזור הייצור, בגודל אות זהה לזה בו מצוין המחיר. ציון זה יאפשר לציבור הצרכנים לדעת מה מקורם של הפירות והירקות אותם הוא צורך ויאפשר להם להגיע להחלטה מודעת בהתבסס על איכות, מחיר וקנייה אחראית (Responsible buying) - אימוץ דפוסי קנייה וצריכה הצורכים פחות אנרגיה ומשאבים.

מקור: Fruitnet, 11.2.2010.

ארגנטינה: יצרנית המוצרים האורגניים השלישית בחשיבותה

ארגנטינה תפסה את המקום השלישי בעולם בייצור אורגני (לאחר סין ואוסטרליה). היא החלה בפעילותה בתחום בשנת 1991 וכיום היא עומדת בדרישות האיחוד האירופי על פי תקנה מס' 2091/92 (בדומה לאישור הישראלי). התקנה של ארגנטינה למוצרים אורגניים הוכרה גם

על ידי ה-DAR הגרמני, משרד החקלאות האמריקני (USDA), הסוכנות הקנדית לפיקוח על מזון (CFIA) ושירות החקלאות והבקר הצ'יליאני.

האינטרס החשוב ביותר של ארגנטינה הוא לעבור את משוכת ההיבטים הטכניים והכלכליים של החקלאות האורגנית ולהגיע לרמה הנוגעת בהיבטים האתיים והתרבותיים של החקלאות. לשם כך השלימה בהצלחה עדכון ואשור של הפרויקטים ברי הקיימא באמצעות שימוש בכלים של מידע אלקטרוני ועקיבות (traceability).

מקור: Freshplaza, 12.2.2010.

מחוז מורסיה בספרד: יוזמה להפחתת פחמן דו חמצני

מחוז מורסיה בספרד השיק מותג חדש שנקרא "Less CO₂" - הסטנדרט הראשון באירופה המדגיש מוצרים הקולטים יותר מאשר יוצרים, פחמן דו חמצני. המותג אמור להדגיש בפני שוקי מפתח ביצוא הספרדי את העובדה ששטחי החקלאות במחוז מורסיה, הנאמדים ב-1.117 מיליון דונם, מהווים למעשה נקו CO₂, הקולט יותר ממיליון טון פחמן דו חמצני מדי שנה. נשיא מחוז מורסיה אמר, בטקס השקת המותג, כי עליו להיות כלי לחברות החקלאיות באזור להדגשת מצוינותן ומחויבותן הנאמנה לסביבה ולצרכנים. לדבריו: "זוהי יוזמה חדשנית המסמלת איכות טובה יותר, מחויבות גדולה יותר וכבוד רב יותר לסביבה במאבק נגד ההתחממות הגלובלית".

במחקר שנערך על ידי המצפה לשינויי אקלים במורסיה נמצא כי כל מטר מרובע של קרקע מושקית במחוז הספרדי סופחת במוצע 3.6 ק"ג פחמן דו חמצני מהאטמוספירה, ויורדת לרמה של 2 ק"ג CO₂, עד לשלב בו מגיע המוצר למדפי רשתות השיווק. המסקנה שהוסקה מהתצפית הייתה כי 1.117 מיליון דונם חקלאיים במחוז סופחים כמות פחמן דו חמצני השווה לזו המיוצרת על ידי חצי מיליון בני אדם.

מקור: Fruitnet, 9.2.2010.

במערך האריזה תוך הקטנת העלויות. היצוא הוא לכל אירופה, בעיקר לגרמניה, לצרפת ולסקנדינביה.

* לחברת Bonny's שטחי גידול באלמריה, מורסיה וטנריף, בהיקף כולל של כ-8,000 דונם. השונות האקלימית מאפשרת לחברה רצף הספקה שנתי של כ-75,000 טון. החברה מספקת לרשתות השיווק באנגליה, הולנד, גרמניה, סקנדינביה וארצות נוספות במזרח אירופה. החברה מחוייבת מאוד לנושא מדיניות החקלאות בת הקיימא.

מקור: אוקטובר/נובמבר 2009, Eurofresh distribution.

מרוקו: חקלאות בת קיימא

האיום הגובר מצד המזיק Tuta Absoluta, שהביאה להרס של חלקים גדולים מייצור העגבניות בצפון מרוקו, אילץ את רב המגדלים באזור אגדיר לאמץ שיטות גידול ביולוגיות.

החקלאות המרוקנית מראה מחויבות ברורה לנושאים סוציאליים ולשמירה על איכות הסביבה, מאחר והבינו כי זו הדרך היחידה באמצעותה ניתן להבטיח את היצוא החקלאי לשוק האירופי.

בין השיטות שאומצו במסגרת המעבר לחקלאות בת קיימא ניתן להזכיר בקרה טובה יותר של ההשקיה והפחתת בזבז המים, אימוץ שיטות גידול הידרופוניות, פיתוח התובלה הימית ושיפור תנאי העבודה של העובדים.

מקור: אוקטובר/נובמבר 2009, Eurofresh distribution.

ייצור עגבניות בתורכיה

גידול העגבניות מהווה כ-38% מייצור הירקות בתורכיה. בשנת 2009 גדל היקף הייצור של העגבניות ב-25% בהשוואה לשנת 2008 והסתכם ב-13.7 מיליון טון. 30% מהגידול מיועד לתעשייה. ייצור העגבניות הטרויות מוערך ב-9.3 מיליון טון, מהם 550,000 טון ליצוא.

בחמשת החודשים הראשונים של שנת 2009, עונת היצוא העיקרית של העגבניות מתורכיה, יוצאו 335,000 טון, גידול של 20% בהשוואה לנתון המקביל משנת 2008. רוסיה נותרה יעד היצוא העיקרי של המדינה, על אף ירידה של 10% בכמות המיוצאת.

מקור: דצמבר 2009/ינואר 2010, Eurofresh Distribution.

ספרד: ירידה של 14% ביצוא הפירות והירקות לרוסיה

היצוא הספרדי של פירות וירקות לרוסיה ירד ב-14% בחודשים ינואר-נובמבר 2009 בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2008, והסתכם ב-106,135 טון.

רוסיה היא יעד היצוא העיקרי של ספרד מחוץ לאיחוד האירופי. כמות הירקות שיוצאה בתקופה זו לרוסיה הסתכמה ב-19,960 טון.

מקור: Valencia fruit, 9.2.2010.

עגבניות בספרד: מדגם חברות ייצור ושיווק

ענפי העגבניות והפלפלים בספרד סבלו בתקופה האחרונה משתי השפעות שליליות. מחד, המשבר הכלכלי שהביא לירידת מחירים ומאידך, היבוא הגדל ממרוקו שגרם לספרדים לנוק חמור.

בעונה החולפת (2008/09) יוצאו מספרד 830,916 טון עגבניות, ירידה של 14% בהשוואה לכמות שיוצאה בעונת 2007/08, בשל תנאי מזג האוויר ששררו במדינה ובשל צמצום היקפי הגידול.

להלן מדגם של מספר חברות ייצור ושיווק ירקות בספרד, והדרכים בהן בחרו להתמודד במטרה לצאת מהמשבר:

* נשיא חברת הייצור והשיווק הספרדית Agricola Aguilena, ממורסיה, מצהיר כי המודעות האקולוגית הגוברת מצידם של הצרכנים נמצאת בבסיס הקשר שבין היצואנים למגדלים. המגדלים מחפשים אחר איזון איתן בין רווחיות לחקלאות בת קיימא, במישור של איכות הסביבה ובמישור הסוציאלי. לשם כך השקיעה החברה במערכות הטובות ביותר לניהול מאגרי המים, ייעול מירבי של קליטת הפחמן הדו חמצני על ידי הצמחים וייצור 75% מהאנרגיה החשמלית אותה הם צורכים תודות למתקנים פוטואלקטרים המוצבים על הגנות. החברה מייצאת כ-19,000 טון עגבניות עגולות מכ-2,000 דונם חסויים. מכירות החברה באירופה הן לאנגליה (24%), לגרמניה (30%), להולנד ולשאר אירופה.

* חברת Coprohnijar מאלמריה היא המובילה בייצור עגבניות שרי, בתפזורת ובאשכולות. גם היא עתידה להתחייב בעתיד הקרוב להיבטים האקולוגיים של הגידול ולשיטות עבודה של הדברה משולבת. היקף הגידול של העגבניות בחברה הוא 3,900 דונם והתפלגות השיווק המוערכת לעונה הקרובה (2009/10) היא 14,000 טון עגבניות שרי, 3,000 טון עגבניות אשכולות, 3,000 טון עגבניות בתפזורת ו-3,000 טון עגבניות "אגס" (Pear tomatoes). האיום המרוקני הביא להכנסת אוטומציה לבית האריזה הגדול של החברה במטרה לצמצם בעלויות העבודה.

* חברת Costa de nijar מאנדלוסיה קיבלה את תואר החברה בעלת האישורים הרבים ביותר בנושא איכות המוצר מטעם משרד החקלאות האזורי. 25% משטחי הגידול שבבעלות החברה מוקדשים לגידול בשיטות אקולוגיות ומחצית ממוצריה מוגדרים כ"ביו".

* אזור ייצור העגבניות של חברת La Canada-Nijar Tomato התרחב באזורים הכפריים של Nijar ו-Bajo Andarax לכדי 22 רשויות. 5 חברות מגדלות עגבניות באזורים אלה ושטח הגידול הכולל נאמד ב-8,000 דונם. 12,000 טון עגבניות בקטגוריית "Extra" משווקות מדי שנה. העגבניות הגדלות באזורים אלה מצטיינות בריכוז הסוכר והחומצות האורגניות, המקנים לעגבניה את טעמה האופייני, וברמה גבוהה יותר של מינרלים וויטמינים.

* קבוצת UNICA היא אחת מקבוצות המכירה העיקריות בפרובינציית אלמריה המייצרת 140 אלף טון עגבניות לשנה על שטח גידול של 11,000 דונם. זוהי התארגנות של 5 חברות ייצור שחברו במטרה להגיע לשוק עם קשת רחבה יותר של מוצרים. מוצריה העיקריים: עגבניות אשכול (50% מכלל המוצרים שמייצרים), פלפל קליפורני (10%), מלפפונים, מלונים ואבטיחים. איחוד החברות אפשר גם התמחות